

Principy dokládání vlastníků a napojených osob podle zákona 218/200 Sb.

Úvod

Tento dokument navrhuje základní principy dokládání osob s vlastnickým podílem a osob majících prospěch z činnosti právnické osoby. Tyto termíny byly do zákona 218/2000 Sb. zavedeny novelou 171/2012 Sb (dále jen Novela), účinnou od 1.8.2012¹, která v § 14 odst. 3 písm. e) požaduje jejich identifikaci v žádosti o dotace.

Autoři jsou přesvědčeni, že formulace obsažená v zákoně může být při striktním výkladu Ministerstva financí² v praxi aplikovatelná jen za cenu vysokých nákladů a diskriminace některých žadatelů. Ve snaze minimalizovat administrativní zátěž žadatelů řada poskytovatelů dotací postupuje na hranici, nebo dokonce v rozporu s daným ustanovením. Tento dokument navrhuje kompromisní výklad, který vyvažuje potřebu prevence střetu zájmů a transparentního nakládání s dotačními prostředky proti reálným možnostem dokládání vlastnických struktur.

Tyto principy vycházejí z konceptu „Beneficial owner“ z připravované Evropské směrnice o praní špinavých peněz³ (dále Směrnice), a britského zákona proti praní špinavých peněz, nicméně nemají přímou oporu českém zákoně. Cílem dokumentu je proto poskytnout vodítko pro přiměřený postup poskytovatele dotací (který Zákonem není jasně dán), a zároveň navrhnout principy, které by do Zákona měly být zapracovány.

Osoby s podílem a osoby v obchodním vztahu

Dle výše citovaného stanoviska Ministerstva financí musí žadatel o dotaci identifikovat všechny fyzické vlastníky resp. osoby v obchodním vztahu. Vzniká otázka, zda vlastníky jsou míněni i vlastníci nepřímí. Vzhledem k absenci metodiky či věcného záměru Novelu vycházíme ze *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012*, která v prioritě 2.4 ukládá Ministerstvu Financí zajistit dokládání „veškeré informace o své vlastnické, resp. ovládací (organizační) struktuře ..“⁴. Z toho vyvozujeme, že záměrem skutečně bylo získat informace o všech vlastnících (termín používaný Směrnicí je „beneficiary owner“), tedy i osobách vlastnících podíl v osobě žadatele pouze nepřímo. Tato interpretace je ostatně z hlediska účelné prevence střetu zájmů v zásadě jediná možná. Z toho vyplývá následující:

1. Za osobu s podílem se považuje každý přímý i nepřímý vlastník. Je-li tedy přímým vlastníkem právnická osoba, musí být identifikováni i její vlastníci, případně jejich vlastníci

¹ <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=171&r=2012>

² https://www.cubby.com/pli/MF+odpoved.pdf/_13071b8e0a714feab0c35c2962f90ecb

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52013PC0045>

⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/uplna-verze-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci-na-obdobi-let-2011-a-2012.aspx>

atd. Za vlastnický podíl se považuje kumulovaná hodnota všech vlastnických podílů (vlastní-li např fyzická osoba A 50% osob B a C, a každá z osob B a C vlastní 40% osoby D, pak A vlastní 40% osoby D. Bude-li D žadatelem, pak osoba A musí být v žádosti identifikována).

2. Povinnost identifikovat fyzické vlastníky se nevztahuje na subjekty, které vlastníky z povahy věci nemají (např. státní podniky, příspěvkové organizace, občanská sdružení), nebo na podíl akcií obchodovaných na burze, v žádosti pak jako vlastníci musejí být identifikovány tyto subjekty. Poskytovatel dotace dále podnikne přiměřené kroky za účelem prevence střetu zájmů.
3. Za konečného vlastníka se považuje buď fyzická osoba nebo identifikace jiného vztahu dle bodu 2.

*Poznámka: Tento požadavek implikuje, že s výjimkou společností s ručením omezeným vlastněné přímo fyzickými osobami a akciové společnosti vlastněné jedinou fyzickou osobou pro doložení osob s podílem **nepostačuje běžný výpis z obchodního rejstříku**, neboť tyto informace neobsahuje.*

Přiměřený rozsah identifikace osob

Z hlediska prevence střetu zájmů je klíčová identifikace beneficiary owners, kteří potenciálně mají významný podíl na zisku z konkrétního projektu, zároveň však nad míru nezatěžovat žadatele např. povinností identifikovat velké množství drobných akcionářů. Z tohoto hlediska se jeví jako přiměřené následující principy:

1. Žadatel je povinen identifikovat všechny konečné vlastníky, jejichž poměrný podíl na požadované částce přesahuje 1 mil. Kč. Je-li např požadována částka 10 mil. Kč, je nutno doložit všechny konečné vlastníky s vlastnickým podílem vyšším než 10 %.
2. Žadatel je nicméně vždy povinen doložit nejméně 50 % konečných vlastníků, a to i tehdy jsou-li jejich podíly nižší, než hranice stanovená v předchozím bodě.
3. Analogicky žadatel identifikuje osoby v obchodním vztahu a vlastněné osoby tehdy, lze-li očekávat, že plnění těmto osobám z poskytnuté dotace přesáhne 1 mil. Kč.

Dokládání identifikovaných osob

Žadatel není povinen poskytnuté informace o identifikovaných osobách v žádosti dokládat. Za postačující tedy lze považovat seznam osob a jejich podílů resp. osob v obchodním vztahu. Platnost všech informací k datu podání žádosti musí nicméně žadatel být poskytovateli doložit v případě kontroly.

Stejně tak seznam osob v obchodním vztahu má být předmětem kontroly zejména tehdy, obdrželi významnou část dotačních prostředků třetí osoba, která nebyla v seznamu identifikována. V takovém případě poskytovatel dotace může zkoumat, zda skutečně osoba nebyla v obchodním styku s příjemcem.

Závěr

Tyto principy byly sepsány zástupci neziskových organizací, kteří se na denní bázi zabývají otázkami transparentnosti veřejných financí. Jsou nicméně formulovány mírněji, než jak je vykládán zákon Ministerstvem Financí. Cílem je najít kompromis pro reálnou praxi, postačující elementárním požadavkům transparence rozdělování dotačních titulů a zároveň kriticky neomezuující a nediskriminující jejich některé příjemce.

Jiří Skuhrovec
Centrum aplikované ekonomie, o.s.

Za finanční podpory z programu Prevence a boj proti trestné činnosti

Evropská komise – Generální ředitelství vnitřních věcí

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikace odpovídá výlučně autor. Publikace nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.